

12. Кульчицький С. В. Голод 1932–1933 рр. в Україні як геноцид: мовою документів, очима свідків / Кульчицький С. В. - К.: Наш час, 2008. - 240 с.
13. Кульчицький С. В. Ціна великого перелому / Кульчицький С. В. - Київ: Україна, 1991. - 431 с.
14. Малінкович В. Бути чесним перед самим собою / В. Малінкович // Хрещатик. - 2007. - 27 листопада. - С. 3.
15. Панченко П. П. Аграрна історія України / П. П. Панченко, В. А. Шмарчук. - К.: Знання, 2000. - 342 с.
16. Портрет темряви. Свідчення, документи і матеріали у двох книгах. - К. - Нью-Йорк: М. П. Коць, 1999.
17. Розсекречена пам'ять: Голодомор 1932–1933 років в Україні в документах ГПУ- НКВД / Упор.: В. Борисенко, В. Даниленко, С. Кокін та ін. - К.: СтилоС, 2007. - 604 с.

Надія Крива

Науковий керівник: к. і. н., доц. Гордієнко В.В.

ФЕРНАН БРОДЕЛЬ ТА ІСТОРИЧНА АНТРОПОЛОГІЯ

Роботи Фернана. Броделя (1902-1985), одного з найбільш плідних і впливових істориків не тільки Франції та Європи, але і всього світу, є надзвичайно змістовними і багатоаспектними у пізнавальному сенсі. Найбільш важливим теоретичним надбанням французького дослідника є аналіз довготривалих структур. На його думку, «історія є сумою усіх можливих історій». Весь велетенський історичний процес, з точки зору Ф. Броделя, розподіляється за хронологічним критерієм, на три різновиди: коротка історія (час подій менше 10років), «середня» історія (час подій від 10 до 100 років), історія «великої часової тривалості»[2, с.118].

У своїй уславленій праці «Середземне море і середземноморський світ в епоху Філіпа II» вчений так визначав обсяг свого наукового пошуку: «Час довгої тривалості (це – найголовніше), шестикутник (Франція), Європа, світ – ось часові і просторові координати мого дослідження» [3, с.9]. Це книга про історичні процеси у Середземномор'ї другої половини XVI ст. Задум дослідника полягав у намірі реконструювати та проаналізувати дану проблематику у трьох вимірах. Перший вимір – це історія взаємодії людини з довколишнім середземноморським ландшафтом, другий – процеси розвитку місцевих спільнот, третій – вивчення простору подій у даному регіоні в другій половині XVI ст. Л. Февр, підкреслюючи новаторський характер «Середземномор'я», вказував, що «вперше комплекс морів було зведено в ранг діючих осіб історії» [2, с.116].

Винайдену наукову методологію Ф. Бродель поклав в основу наступної великої праці про становлення капіталістичної економіки в країні Західної Європи в XV – XVIII ст. Історик присвятив один із трьох томів своєї великої праці вивченню історії повсякденного життя і ментальності суспільств минулого. Пояснюючи задум цього тому, він писав: «Те, що запропоновано, це спроба побачити сукупність картин (повсякденного життя) – від їжі до меблів, від техніки до міст...». Характерна назва вказаного тому роботи – «Структури повсякденності». Незважаючи на економіко – історичну орієнтованість всієї праці, Ф. Бродель неодноразово підкреслював її історично-антропологічний характер, висуваючи на перший план у дослідженні людину в усіх її взаємозв'язках зі світом. Він підкреслював: «Економічна історія – це глобальна історія людей, хоча вона й розглядається з певної точки зору» [1, с.10].

Ф. Бродель наголошує на пріоритетному характері для власної концепції історії повсякденного життя й ментальності суспільств. Остання фактично (на його думку) включає як колективне свідоме, так і колективне незсвідоме. Вихідним пунктом для його методологічних підходів і реалізації самого дослідження була «повсякденність – той бік життя, у якому ми опинилися, навіть не усвідомлюючи ці тисячі дій, що відбуваються або здійснюються немов би самі собою». Саме такий теоретичний погляд автора був покладений в основу аналізу суто економічних явищ раннього Нового часу, які призвели до формування матеріально-промислових і фінансових основ ринкової економіки. Як вказував вчений, задум другого тому його величезної праці, «Ігри обміну», полягав у спробі «проаналізувати всю сукупність механізмів обміну, починаючи з найпростішої мінової торгівлі і аж до найскладнішого капіталізму» [1, с.41].

Остання праця Ф. Броделя «Що таке Франція», присвячена аналізу магістральних шляхів історичного процесу Франції. В ній також простежується застосування історико - антропологічних підходів, дослідження «глобальної людини в глобальній історії». Як відзначив сам вчений: «Протягом усієї роботи я намагався розповідати історію Франції у світлі різноманітних наук про людину. Це: географія, антропологія (у тому числі й історична), демографія, дослідження культур та ментальностей» [4, с.11].

Отже, історично-антропологічні підходи були реалізовані Ф. Броделем у трьох дослідницьких вимірах. Перший дослідницький вимір полягає у застосуванні міждисциплінарних методів історичного пізнання, які виступають одним із головних елементів методологічного фундаменту історичної антропології. Другий дослідницький вимір виявився в аналізі Ф. Броделем, поряд із різноманітною історичною та соціально-економічною проблематикою, питань історії повсякденного життя й історії

ментальностей. Третій дослідницький вимір знайшов прояву загальному значенні, яке мала творчість Ф. Броделя для наукової інституціоналізації історичної антропології як окремої дисципліни із власними дослідницькими цілями, науковою методологією та «інтелектуальним інструментарієм». Саме праці французького дослідника та його однодумців стали своєрідною пізнавальною матрицею у такий спосіб задали відповідні орієнтири як історично-антропологічним студіям, так і, певним чином, соціально-гуманітарній думці в цілому

Список використаних джерел:

1. Бродель Ф. Динамика капитализма / Ф . Бродель. - Смоленск : Полиграмма, 1993. – 128 с.
2. Бродель Ф. История и общественные науки / Ф. Бродель // Философия и методология истории. – М.: Прогресс, 1977. – С.115 – 142.
3. Бродель Ф. Средиземное море и средиземноморский мир в эпоху Филиппа II. Часть I. Роль среды / Ф. Бродель. – М.: Языки славянской культуры, 2002. – 496 с.
4. Бродель Ф. Что такое Франция? Кн. первая: Пространство и история/ Ф. Бродель. – М.: Изд-воим. Сабашниковых, 1995. – 405 с.

Леонід Кривий

Науковий керівник: викл. Козловська С.О.

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА У СИСТЕМІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Фізичне виховання у вищому навчальному закладі є невід'ємною частиною формування загальної і професійної культури особистості сучасного фахівця, системи гуманістичного виховання студентів. Як навчальна дисципліна, обов'язкова для всіх спеціальностей, воно є також засобом формування всебічно розвиненої особистості, оптимізації фізичного і фізіологічного стану студентів у процесі професійної підготовки [4]. Фізичне виховання спрямоване на розв'язання таких специфічних завдань: формування у студентів високих моральних, вольових і фізичних якостей, готовності до високопродуктивної праці; збереження і зміцнення здоров'я студентів, сприяння всебічному розвитку організму, підтримання високої працездатності протягом всього періоду навчання; всебічна фізична підготовка; професійно прикладна фізична підготовка студентів з урахуванням особливостей майбутньої трудової діяльності; здобуття студентами необхідних знань з основ теорії, методики і організації фізичного виховання і спортивного тренування, підготовка до роботи як громадських інструкторів, тренерів і суддів; вдосконалення

спортивної майстерності студентів-спортсменів; виховання усвідомлення необхідності регулярно займатися фізичною культурою і спортом [3].

Фізичне виховання студентів у вищих навчальних закладах здійснюється протягом усього періоду навчання в усіх формах: навчальні заняття, самостійні заняття фізичною культурою, спортом і туризмом, фізичні вправи в режимі дня, масові оздоровчі, фізкультурні та спортивні заходи. Усі форми взаємопов'язані, доповнюють одна одну і постають як цілісний процес фізичного вдосконалення [1].

Особливе місце у фізичному вихованні студентів посідає фізичне самовиховання, тобто процес цілеспрямованої, свідомої, планомірної роботи над собою, орієнтованої на формування фізичної культури. Цей процес охоплює три етапи. Перший етап пов'язаний із самопізнанням особистістю власного «Я», виділенням власних позитивних психічних і фізичних якостей, а також негативних, які необхідно подолати. До методів самопізнання належать самоспостереження, самоаналіз, самооцінка. На цьому етапі людина приймає рішення працювати над собою [2].

Професійна підготовка фахівців фізичного виховання та спорту у Великій Британії здійснюється на факультетах фізичної культури при університетах та інститутах. У Бельгії підготовка фахівців відповідного профілю здійснюється в досить розгалуженій мережі вищих навчальних закладів. Дослідниця Л.П.Сущенко вважає, що характерною особливістю організації навчального процесу є модульна організація у вигляді освітніх циклів різної тривалості, що дозволяє студентам залежно від їх матеріальних можливостей, інтересів і здібностей досягти того чи іншого рівня освіти і професійної підготовки. Наприкінці дослідження ми дійшли висновку, що в педагогічній науці й практиці професійна підготовка майбутніх вчителів фізичної культури розглядається як така, що спрямована на підготовку студентів вищих навчальних закладів до виконання конкретних видів професійної діяльності в галузі “Фізична культура та спорт”, оволодіння ними сукупністю знань про людину і фізичну культуру, розвиток емоційно-ціннісних відношень, моральних норм, умінь передавати цінності фізичної культури.

Список використаних джерел:

1. Богданов В.М., Пономарев В.С., Соловйов А.В. Информационные технологии обучения в преподавании физической культуры. – 2001.
2. Воробйов М.І., Круцевич Т.Ю. Практика в системі фізкультурної освіти. – К.: Олімпійська література, 2006.
3. Герцик М.С., Вацеба О.М. Вступ до спеціальностей галузі «Фізичне виховання і спорт»: Підручник. – Харків: «ОВС», 2005.
4. Круцевич Т.Ю. Оцінка як один із факторів підвищення мотивації учнів до фізичної активності // Фізичне виховання в школі. — 1999.